

СВОБОДА

LIBERTY

Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рокъ X.

Олифантъ, Па. Четверть 4-го Вересня 1902.

Число 36.

Переглядъ тыжневый.

Заповѣдана поѣздка президента по Спол. Державѣхъ розпочала ся передъ кѣлькома тыжнями. Метою поѣздки е ослий выборы. П. Рузвельтъ обѣдѣнъ въ хиткій позиціи и нѣгуе въ хосенъ релубликапейской партіи. Такъ хоче президенты трѣбѣ, Маркъ Ганна, сего бѣжѣють політике ры и... такъ мусить бути. Треба однакъ запримѣтити, що агітаційна робота найвысшого урядника релублики не всюды бѣде гладко. Народъ дивить ся кривымъ окомъ на его партійность и «преданность» для короля доляра. Свѣдчить о томъ подѣя, яка лучила ся въ Гартфордѣ, Кон. Въ подорожи по Новой Англіи загостивъ президентъ и до сего мѣста. На дворці зѣзвѣнцѣ привѣтала его делегация подѣ проводомъ мейора мѣста, п. Соляева, демократа, загалнолюбленого и поважаемого. Президентъ буйъ однакъ на столько не тактовнымъ, що рѣвнодушно поводивъ ся супротивъ мейора и трактувавъ его зымно въ хосенъ політикерѣвъ, релубликапейской партіи. Ся обставина сильно врзнула товны народа, котрый згромадили ся въокругъ дворца. Многъ зѣ нихъ рѣшили ся навѣть голосно показати свою досаду. Тожъ вечеромъ того дни, коли водбула ся торжественна гостина, а президентъ хотѣвъ промонити на публичномъ згромажденіи въ сали Колісею, народъ привѣтывъ его крикомъ, сикомъ, свистомъ и тупѣтвомъ. Въ доматили ся, чтобы выйшовъ на трибуну мейоръ Саливентъ, вносячи оклики на его честь. Змѣняный и збѣгный въ пантелику президентъ, довго не мѣгъ прийти до слова, а коли троха притихло, мавъ ще только притомности, що почавъ зѣ призыванемъ выражати ся о мейорѣ мѣста. Се помогло. На агадку про любимого мейора Соляева, загримѣла буря окликовъ и окликавъ. Народъ подобравъ въ одной хвили. Ще больше одушевление настало, коли президентъ закликавъ мейора на трибуну, подавъ ему руку и запросивъ до себе на завтрѣшний обѣдъ. Тодѣ вже не було кѣнця нѣ мѣры радости и окликавъ въ честь президента. Влача товны всюды однакъ.

На увагу заслуге бѣсѣда президента, выголешена въ Правиденсѣ, Р. Ай. Президентъ доторкнувъ найдражливейшого пытая въ політицѣ Спол. Державъ — трѣбѣ. Говоривъ про яхъ, яке выплывае зѣ той стороны, про сумне положене дробныхъ промысловцѣвъ

и торговельниковѣвъ, а на кѣнцѣ и про средства, якими можна зарадити злему. Послѣ его гадки конгрессъ повиненъ выдати законы противъ трѣбѣ, контролювати ихъ дѣяльність и т. п. Забувъ лише п. Рузвельтъ, що такъ законы кѣдѣ давна цѣнують въ Сп. Державѣхъ, та на жалѣ, вѣтъ и его правительство зовѣмъ не гадають ихъ придержувати ся. На гарныхъ словѣхъ кѣнчить ся все у нихъ, доки народъ не возьме ся до дѣла.

Филиппинскій монахи послали до Риму величезну петицію, въ якій протестують противъ договору, заключеного недавно мѣжъ правительствомъ Сп. Державѣхъ а Ватиканомъ въ справѣ ихъ выдаления. Монахи доказують, що нѣкто въ свѣтѣ не мае права выгонити ихъ зѣ островѣвъ. Мимо сего Ватиканъ продалъ ихъ, правительство Сп. Державѣхъ такъ выжеле.

На островѣ Миндене не перестаетъ варити ся. Американцѣхъ выслають на него чимъразъ больше войска, окружають кораблями, обмежують водѣ свѣта, але лѣкають ся розпочати явну войну зѣ его жителями. Генералъ Монетъ, бывшій испанскій комендантъ на Миндене, сказывъ на дняхъ, що Американцѣхъ нѣколи не вслѣдѣ побѣдѣ Морѣвъ. Той народъ можна зачислити до пѣноборимыхъ на его пытомой земли. Радить вѣтъ американскимъ властямъ на Филиппинахъ, чтобы старали ся мирными средствами упоратись зѣ Моранами. Я — говоритъ генералъ — борюсь ся зѣ ними довгъ лѣтъ, бороли ся мои попередники и нѣчого не могли вдѣлати.

Главный комендантъ американской арміи, ген. Майлсѣ, о котромъ говорено, будыто бы вже уступивъ зѣ своего становяща, мае сими днями поѣхати на Филиппины въ цѣли инспекціи арміи и провѣренія тамошнихъ водноснахъ. Ся вѣстка е о столько интересна, що ген. Майлсѣ водѣ давна сажавъ поѣхати на Филиппины, а президентъ нѣякъ не хотѣвъ его пустиити. Грозивъ ему навѣть димісією. Ген. Майлсѣ належить до антиимпериалистичной ліги и тумабуть треба глядати причины тов чудной забороны.

Портове мѣсто Квѣда въ Боливарѣ, столицю провинціи тов самон назвы, у Венесуелѣ, збомбардовано дня 26. и 27. м. м. Мѣсто було въ рукахъ повстанцѣвъ, а правительство водѣ кѣлькомъ мѣсяцѣвъ не могло его нѣякъ водбити. Хопило ся отже послѣднихъ средствъ — бомбардація. Правительственный военный корабль „Боливаръ“ и „Рестораторъ“ стрѣляли до мѣста черезъ 24 годинъ безъ упины, выкинувши поверхъ 600 кулъ великого калибра.

Стрѣляли такъ довго, доки стало имъ муніцип, почомъ водбили, абы опять набрати муніцип и продовжати свое дѣло нищеня. Кѣлькадесять будинковъ лягло въ авалищахъ, богато людей погубило водѣ куль, а такъ правительственный, якъ и революційный войска допускали ся многихъ жестокостей. Жителѣ мѣста, переважно Англіицѣхъ, Амриканцѣхъ и пр. чужинцѣхъ, взывають свои правительства, чтобы поприносили военный корабль для обороны и охоронны ихъ интересѣвъ.

И не лишъ въ Боливарѣ така слямаха. Въ цѣлой Венесуелѣ нѣкто не певный своего житя нѣ майна. Зѣ тов привычны чимъ разъ частѣйше водзымають голосы английской, французской и нѣмецкой прасы, абы европейскій державы завели вже разъ порядокъ въ Венесуелѣ. А зѣвѣсно, якъ бы они се зробили... Вадержують ихъ водѣ того кроку только одинъ Сп. Державы, котрый кажутъ: „Голанъ, панове, здалека, бо Америка для Американцѣхъ. Мы самъ собѣ зробимо ладъ, если буде треба. Тиме, якъ выйшла зѣ нами Испанія!“

Царскимъ указомъ введено въ Росіи 10. годинный день працѣ, та не привернено спокою. Мѣжъ работниками, селянами и пителицѣю ширить ся тамъ дальше революційный рухъ. Нецензурна „Революційная Росія“, а за нею и вѣдѣнскіе часѣ, „Arbeiter Zeitung“ доносятъ, що социальнореволюційна партія приготавляе въ цѣлой имперіи царя новы заворушеня, котрый перевыскають всѣ до теңерѣшней революції. Политичный терроръ и податковый гнетъ, отсе головный пружины недовольеня въ широкихъ кругахъ російской сусѣльности.

Ходить чутка, будыто бы сербскій король загадувавъ адоптувати хлопского сына и лишати ему въ спадщину свой престѣлъ. Сербская аристократія обурке ся на такую пропозицію, за те народъ привѣтывъ ея зѣ наибольшимъ одушевлениемъ. Король Александеръ хочъ чиселити лише 26-тый рокъ житя, втративъ вже надѣю, абы его 40-лѣтна жена, Драга привела ему сына. Бага прѣте приучити и посидити на престолѣ просто го хлопа, чимъ заслужитъ собѣ на вѣчну владычність народа.

Гостинна европейскыхъ монарховъ продовжае ся. Водѣ 28. е. м. гостить въ нѣмецкой цѣсарѣ въ Берлинѣ италійскій король Викторъ Емануилъ.

Французскій колониальный урядъ зробивъ Бурамъ пропозицію, абы поселили ся на нѣхъ островѣхъ Мадагаскарѣ. Чимало бурѣ годить ся на пропозицію, тымъ больше, що здѣлана она на дуже приступныхъ и хосенныхъ услѣвяхъ.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.

1	В.	Алгонкиа
2	П.	Ирландія
3	С.	Ватика
4	Ч.	12. по Соп. Вартоломѣ,
5	П.	Андриана, Натали
6	В.	Пимма прѣд.
7	С.	Мисея прѣд. Августина

— Грибами отрофи ся у Врановѣ, земплиньской стол. на Угорщинѣ два брати-школярѣ. Хлопцѣ пазбирали грибовъ, зварили по-тайки и зѣбли. На другій день померли середъ страшныхъ мукъ, помимо скорой помощи. Лѣкаръ сконстантувавъ затроене грибами.

— Череповиный людъмъ электричній трамвай (стрѣткарь) зударилъ ся минувшого понедѣлка близъ Норфолкѣ, Ва. Шѣсть люда втратило житѣ въ катастрофѣ, а 40 вышло зѣ тяжкими ранами. Причиною нещастя бувъ моторманъ В. С. Ендлѣ, бо замѣсть уважати на дорогу, розговлявъ собѣ зѣ гарною дѣвчпкой, котра ѣхала въ вагонѣ. Нещасный погубъ такожѣ.

О. Н. Подгорский, председатель контрольной комиссии „Р. Н. Союза“. Родивъ ся въ Галичинѣ, пришовъ до Америки въ грудни 1897 року и е душаствителъ въ Jersey City, N. J.

— Помершихъ небезпечно цѣлувати — се новинный собѣ зятими нашъ люде. Въ Велтѣнѣ померла женщина на затроене крови въ насѣдѣцѣхъ цѣлованя мертвой дитяны передъ похоронами. Подѣбно стало ся дня 29. м. м. житя, втративъ вже надѣю, абы его 40-лѣтна жена, Драга привела ему сына. Бага прѣте приучити и посидити на престолѣ просто го хлопа, чимъ заслужитъ собѣ на вѣчну владычність народа.

— Щаслива мати. Зѣ Загребу доносятъ, що въ селѣ Батайцѣхъ селянка Лепосава Поляновичъ привела на свѣтъ четверо здорныхъ дѣтей: трехъ хлопцѣхъ и одну дѣвчину.

— Рѣчный мѣтингъ бр. Прѣв. Богородицѣ въ St. Clair, Pa. водбуде ся въ недѣлю о 1-ой годинѣ по полудни въ церковной галѣ. Каждый братъ мае ся явити на сей мѣтингъ подѣ карю 50 центѣвъ. Буде выбиратись новы урядѣ. К. Брода, сепр.

— Вѣдѣнскій власти потягнули до карной одѣчальности Ната Постмана, прибывшого туда зѣ Киева, „организатора“ мѣжнародного клубу жебраковъ, котрый такожѣ у Вѣднѣ розвивувъ свою жебрачу дѣяльність. Дня 7 м. м. мала водбутись розправа противъ того начальника жебраковъ, та п. Натанъ не явивъ ся на нѣй, повѣдомивши судѣ, що вѣтъ мае важнѣйшій справы на голови, именно коронаційный торжества въ Лондонѣ. И дѣйсно, якъ провѣрено, выѣхавъ до Англіи.

— Грады, злявы и бурѣ понизили майже всѣ збожа въ охрестности Калуса (Галичина). Наибольше потерпѣла села Подгѣрки, Студѣнки, Вистова, Вабинѣ, Кудлатѣвка и Перевозецѣ. Буря цорывала дахи, поломала много деревъ и надѣлала чимало пакости въ садахъ. Вода поналивала поля. Шкода величезна и тымъ страшнѣйша, що минувшого року те саме нещасте навѣстило Калущину. Въ околицахъ Стрыи шалѣла грозна буря зѣ уливнымъ дощемъ и упавъ градъ величины волоскѣхъ горѣтовъ. Наслѣдки бурѣ и граду и нивесенй нима шкоды дуже великой, въ домахъ бо повывывано богато шибѣ, а на поляхъ понижено все вышкѣте збожѣ. Водѣ Количинѣхъ пишуть, що 3. трини навѣстала село Турѣръ страшна буря зѣ градомъ и поробила величезны ячмена, кукурузу и не зѣбраны ще пшеицѣ и житѣ. Выхоръ бувъ такъ сильный, що порозрывавъ дахи зѣ будинковъ, а деревъ повывертывъ зѣ коренями.

— Зачувано, що американскій Мадароны старають, чтобы „кранна“ зажадала у американского правительства выдана п. Жатковича, редактора „А. Р. Вѣстника“.

— Трагичною смертію погубъ найвысшій судія Швайцаріи, Д-ръ Ляржинъ. Покойный выбравъ ся дня 16. м. м. на кѣльководневу прогулку въ альпейскій горы и — больше не повернувъ. На днѣ страшного пронасти, подѣ горою Монт-Домѣ, найдено нещасного 18. м. м. безъ житя. Пмо-вѣрѣзю упавъ до пропасти черезъ необережность. Великій сумъ и жалѣ запанувавъ зѣ той причины въ Швайцаріи, бо покойный знаный бувъ и загално поважаемый, яко ученый правникъ и справедливый судія.

— Котлы въ фабрицѣ паперу въ Вилмингтонѣ, Дел. ексильдовували онгоды и знищили цѣлый фабричный будинокъ. Зѣ 18 работницѣвъ, якъ працювали тодѣ у фабрицѣ, погубило 6. Прочихъ меньше або больше покалѣчило и цопарало.

— Глухой американскій спортъ — борництво на пѣстуки, зновъ выдѣрѣ онгоды жите одного чоловіка. Въ Солтѣ Лейкѣ, Юта били ся передъ численно зѣбраною публикою боксеръ Джорджъ Гарднеръ зѣ чеськимъ слячѣмъ Рутѣмъ. Гарднеръ побѣдивъ и одержавъ нагороду, а Рутѣ померъ на другій день водѣ страшныхъ побѣвъ. Такой варварства лучають ся чимъ разъ частѣйше въ Сполуч. Державѣхъ на соромъ 20 го столѣтя.

— Смерть въ огни найшло онгоды 5 особѣхъ подчасѣ пожежѣ одного дому при улици Есексѣ въ Нью-Йорку. Огонь повставъ на долинѣ дому, перекинувъ ся на сходы и въ одной хвилині загорѣвъ дорогу тымъ всѣмъ, котрый мѣпкали на поверххахъ. Пожарпа сторожа вѣспѣла ще уратувати деякихъ, але двѣ женщины и трѣе дѣтей згорѣло живцемъ. Ихъ спопелѣныхъ труповъ найдено опѣсля въ згарѣцахъ дому.

— Незвычайной величины градъ падаетъ дня 4. м. м. на Угорщинѣ въ Надѣ Селенѣ. Зѣ хмары сыпало такими грудями, якъ камѣне, що найменше величины куляка. Тожъ и не дивота, що на поли убило чотырохъ людей и богато худобѣ. Всю кукурузу и вышкѣте збожѣ. Водѣ Количинѣхъ пишуть, що 3. трини навѣстала село Турѣръ страшна буря зѣ градомъ и поробила величезны ячмена, кукурузу и не зѣбраны ще пшеицѣ и житѣ. Выхоръ бувъ такъ сильный, що порозрывавъ дахи зѣ будинковъ, а деревъ повывертывъ зѣ коренями.

— Зѣ McKeesport, Pa. пишуть намъ: Недавно тому женивъ ся тутъ оденъ Русенъ зѣ подѣ Львова, зѣ жѣнку бравъ такожѣ Галичанку. Але на вѣсѣле заприоувъ собѣ самыхъ Словѣковъ. Зѣ того выйшла така комедія, що коли староста мавъ промову до молодѣть, то тѣмъ его зовѣмъ не розумѣли. И чие глупота се?

— Недалеко Вилкебаре, Па. стала ся така новина. Дѣвъ сусѣдѣхъ Русанки насадили куры на яйца. Зѣ подѣ одной курки вылѣзло 13 курѣтъ, зѣ тыхъ трѣе здохло, лишило ся лишень 9 курѣтъ. Зѣ подѣ другой кукови вылѣзло 17 курѣтъ зѣ тыхъ двое здохло, одно втѣпилось а зѣстало 15. Якъ же се може бути? Очевидно, що ся гадина вкраля той перной одно курѣ. Се дуже негарно!

— Выбухъ вулькана зничивъ цѣлый японскій островецъ Ториніма, положеный мѣжъ островами Нипонѣ и Бовіанѣ. Островецъ засыпанный попеломъ и жулями, а вся ростинность зничена. Зѣ его 150 жителей погубила всѣ. Выбухъ розпочалъ ся 15-ого с. м. и досѣ повторяють ся. Наслѣдкомъ сего не можна нѣякъ приступити до острова.

— На мѣсци зѣвѣстности доктора Шлюпаса въ Скрентонѣ, Па. (421 Penn ave. замѣшкавъ докторъ А. Вацевичъ. Розмовити ся по руски, словенски, литовски, польски и англійски.

— Банки и банкиры уживають всѣхъ возможныхъ средствъ, чтобы зменшити число дефрандантовъ. Кѣлька чикаговскихъ банковъ оповѣстило своимъ нежонатымъ урядникамъ, що такъ довго не вѣльно имъ жени-ти ся, доки не будутъ мати найменше 1000 доллѣровъ рѣчной платнѣ. Котрый зѣ нихъ мае меньше водѣ тысячкѣ, а оженивъ ся, втратитъ службу. Мае се бути новы способъ на дефрандантовъ.

— Самоукъ, якийсь Дж. С. Гроймѣсъ зѣ Кансасѣ Сити, Мо., вынайшовъ машину, яка разъ пущена въ рухъ, буде крутити ся поки свѣтъ и сонци, на основѣ браку рѣвноваги розгонового колеса. Ученый называють такую машину regentium mobile и думаютъ, надѣ еѣ вынаходомъ водѣ 2000 лѣтъ. Вынаходникъ не вмѣе писати нѣ читати. Поверхъ 12 лѣтъ працювавъ вѣтъ надѣ конструкцією машины, а послѣднихъ 6 лѣтъ посвятивъ на вышуканѣ рѣвноваги розгонового колеса, що служить за нѣчный моторъ. Въ Кансасѣ Сити организуе ся акційна спѣлка, котра займе-ся выробомъ машинъ нового вынаходу.

— Недостача работницѣвъ дѣе ся водчувати въ Мичиганѣ и Висконсинѣ. Треба ихъ до майновъ при мячѣхъ углю, на фармы, до грачѣхъ, цеголенѣхъ и т. д. Платня водѣ одного доллѣра денно и выспе.

Стара истѣри. Оденъ работникъ казавъ, що вѣтъ такъ много мае до работѣ, що не мае часу поострити своего знарадѣ. За якийсь часъ державѣ ся вѣтъ зѣ своими товаришами, але вскорѣ мусѣвъ перестати працювати, бо его знарадѣ зовѣмъ затупилъ. Подѣбно глупыхъ людей много; работники и кунѣцѣ суть такъ занятѣ, що не находятъ часу на ѣду и водпочинокъ. Знарадѣ жите — органы травления — тупѣють и не хотять працювати. По сѣмъ слѣдуе диспенсія, нестрѣвность и розострой. Конечно, треба поострити сѣ знарадѣ Трѣпера Американскимъ Еликсирѣмъ Горкого Вана. Оно выробляе здоровый аспѣтъ, управляетъ травление, додае силы нервамъ, мязамъ и мозгову, вытворюе нове, сильне мясо и черезъ те робитъ чоловіка чи жѣнку способнымъ до тяглой працѣ. Бѣлымъ, хорымъ чапѣмъ привертѣе рожеву краску лица и повне здоронѣе. На продажъ въ аптекахъ и у фабриканта Jos. Triner, 799 So. Ashland Ave. Chicago, Ill.

Всё, что побрали до
репродражки Кален-
дарь „Союз“, некий сейчас
зроблять рахунок и пришлуть
до редакци „Свободы“

ОХЪ,

кобы то я мавъ днесъ 20 лѣтъ!

Я бувъ въ дорожѣ до Санъ Франсиско. Въ шибъ напого пагону плюскать дробный, рясный дощакъ, про-никаючий холодо въявъ на насъ зъ горшныхъ вѣтровъ. Я сидѣвъ въ карѣ для курячихъ, а напротивъ кого фотелю, розсѣвъ ся выгдо-но старецъ около сѣмдесяти лѣтъ и сумовито спогля-давъ на синй пасмуга дыму, що вились навкруги его сигра. Менѣ спикрилась мовчанка и я, щобъ перер-вати еи, заговоривъ до стар-ця. „Огидна погода; еще не было лѣта, а уже осѣнь за плечима!“ „Yes, indeed“, водказавъ старецъ, а выпу-стивши великій клубъ ды-му зъ рта, говоривъ даль-ше. „Такъ скоро мине часъ не только въ роцѣ, але и въ цѣлѣмъ житю чоловіка. Гляньте на мене; сѣмдесять хрестѣвъ двигаю на своихъ плечахъ, а чи маю я свѣ-домѣсть того, що я живу уже сѣмдесять лѣтъ? Боже хорони! Чисъ злетѣвъ мовъ лискавка и я зупинивъ ся надъ берегомъ моего житя. А що я здѣлявъ для свѣта? Ничъ! Що я придбавъ для себе? Ничъ! Годину за го-диною, день за днемъ, роцъ за рокомъ я марнувавъ. По-що породила мене мати на свѣтъ? Яка памятка люд-скости остане по менѣ? Яка корысть зъ мене остане на землѣ? Кромѣ кусника по-року нѣчого! Нѣчого! И я живу сѣмдесять лѣтъ. А кѣмъ то добра, кѣмъ корысти мѣгъ бы я бувъ придбати для себе и людей за той вѣкъ. Але днесъ уже за поанно. Охъ, кобы то я мавъ теперъ 20 лѣтъ!“

— Який-же бувъ найбіль-ший блядъ вашого житя? — поспытавъ я.

— Марноване часу. Менѣ здавалось, що я буду живъ вѣчно. Осъ такъ, якъ въ даесъ усѣмъ молодымъ лю-дямъ. Я не старивъ ся зу-жити на добре часу, але дававъ, щобъ его якъ най-скорше перебути. Часто густо думавъ я познѣйше и о томъ, щобъ забратись до працѣ надъ собою, але усе водкладавъ на познѣй-ше. Завтра, завтра думавъ я, днесъ забавляюсь, потѣ-плюсь — зате завтра зъ пев-ностю заберусь до працѣ, а такъ зъ дня на день я водкладавъ и бавивъ ся по-ки не зупинивъ ся надъ гробомъ. По родичахъ я одѣдичивъ значный мастокъ але вышѣ зъужити его на науку, на образоване, на корысть для себе и своихъ ближнихъ, я прогайнувавъ его зъ приятелями въ са-льонахъ, по забавахъ, на картахъ и переговорахъ. Не маю менѣ жалъ, але того часу, що я прогемблювавъ. Охъ, кобы то я мавъ днесъ 20 лѣтъ! — сказавъ зновъ старикъ. Ябъ якъ-то те-перъ живъ. Майже що дня, що годины свѣдомѣсть ко-вала до моей совѣсти: Гар-ри! Гарри, схмѣни ся, що зъ тебе буде? И я ставивъ шклянку на стѣлѣ, кидавъ карты и пращавъ веселу компанію, и казавъ собѣ: водъ сен минути моя нога не стане болѣе на сѣмъ мѣсци. Я думавъ, що я змѣнивъ ся, я думавъ, що сильный духъ въ мене всту-пиль, а то была проста ску-ка, нуда. Я покидавъ одо товариство на те, щобъ те-саме повторити зъ други-ми. Я водкладавъ шклянку зъ виномъ на те, щобъ де

инде поднятю зъ шампа-номъ и такъ слабый мой характеръ улягавъ покусамъ и я не довѣвъ до конця нѣ одной моей мысли, нѣ од-ного постановленя. Усѣ мои мрѣи, усѣ намыры розбились о мой слабый характеръ; поки не сталося за поанно, поки усе не пропало без-поворотно. Охъ, кобы то я днесъ мавъ 20 лѣтъ! — зновъ закликавъ старецъ.

— Чи вы думаете, що вышѣ були инчимъ, если бы вамъ вернулись лѣта? — поспытавъ я моего товарища.

— Такъ, пане, зъ нынѣ-шнимъ досвѣдомъ, зъ днеш-ною свѣдомостю моеи ня-тожности, зъ тымъ тяжкимъ камнемъ совѣсти, що да-вать мою душу, ябъ ставъ инчимъ чоловікомъ. Яке велике щасте було-бъ се-для людскостѣ, накопи-бъ отецъ вмѣсто маетки мѣгъ оставити своимъ сынамъ свой досвѣдъ, свое почуте обовязку для людскости. Въ такомъ разѣ ябъ не по-требувавъ днесъ себе про-кляти. Я чую въ моемъ сердцѣ, что я старецъ, днесъ не значу болѣе на свѣтѣ, якъ та собака, що тиняея подъ плотомъ. — Нѣ! она болѣе корысти принесла, якъ я, бо она за молоду стерегла майна своего газды а я? Я не стерѣгъ не то чужого, але навѣтъ своего добра, я прогайнувавъ свой мастокъ, стративъ на дар-мо дорогий часъ и вышѣ просвѣтити свой разумъ, я его втопавъ въ келишку, въ безглуздомъ товариствѣ и въ лѣннствѣ. Если-бъ я бувъ не змарнувавъ своихъ лѣтъ, если-бъ я оставивъ по собѣ що людскости, ябъ не боявъ ся умерати. Чи-ста совѣсть моя была-бъ тогды осолодою моеи по-слѣдней години. О пане! водозвавъ ся вѣтъ до мене, вы не понимаете якъ тяж-ко интелігентному чолові-кови умерти наколи знае, що ничъ ничъ не остав-ляе по собѣ. Такъ, такъ, ничъ а ничъ, повторивъ старикъ и задумавъ ся тя-женко. По его поморще-номъ лаяци скотилась груба слеза. Наразъ вѣтъ поднѣвъ ся и поспытавъ мене живо:

— Знаете, вы пане, длячого жовѣры такъ легко идуть на смерть? Чому? — поспытавъ я.

Во они кладуть въ офѣ-рѣ свое житє за идею чи правдиву чи фикийну, у-рошену. Они умирають зъ-тумъ переконанемъ, що-тумъ переконанемъ, что-тумъ сповнили свой обовязокъ. Знаете, пане, что я вамъ скажу?

— Що? — поспытавъ я зъ цѣкавостю.

— Я уже старецъ, але я еще передъ смертію мушу якесь добре дѣло сповнати! О такъ, мушу! Чому бы нѣ, на добре дѣло усе е-част.

Насъ закликали на вече-ру и мы роздѣлились.

Я заѣхавъ до Санъ Фран-сиско и болѣе не бачивъ своего товарища подорожи.

Въ пару день познѣйше вычитавъ я въ газетѣ въ „Санъ Франсиско Екзем-пер“, що подѣ колесами трамвая погнѣ старецъ Н. М., коли хотѣвъ уратувати малу дитину. Вѣтъ вхопивъ дѣтя еще въ часъ, але бувъ за слабый, щобъ унести тягаръ, тожъ обоимъ разомъ згнули подѣ колесами трагичною смертію.

Симъ старцемъ бувъ мой новарышъ подорожи.

Хотѣвъ зробити добре дѣло — та все силъ не мавъ, вже было за поанно...

Санъ Франсиско..... Нью-Йоркъ.....

НОВИНКИ.

— Небаста на моряхъ. Испанскій корабель „Балестеросъ III.“ разбивъ ся на Атлантійскомъ океанѣ. Богаты набѣры корабля и 26 людей залоги спочили на морскомъ днѣ. — Коло Малаги зударивъ ся го-ландскій парохѣдъ „Принсъ Александеръ“ зъ англійскимъ „Бенъ-Гинъ-бюсинъ“. Го-ландскій парохѣдъ пото-нувъ вразъ изъ 21 людьми, прочихъ уратувавъ англій-скій корабель хотъ и самъ такъ бувъ uszkodженъ, що треба его було затягнути до порту въ Сингапуръ.

— При помочи телеграфу безъ дрогу, системы Марко-вьяго, одержала телеграфич-на стация въ Савтгемитонъ (Англія) вѣстѣ водъ нѣмец-кого корабля „Фиретъ Вѣс-маркъ“, що ему въ дорожѣ зломивъ ся шифтъ, одоиъ зъ величезныхъ шрубѣвъ, якою порушае ся корабель, наслѣдкомъ чого приѣде до Европы о 2 дня познѣйше „Фиретъ Вѣсмаркъ“ влас-ность „Гамбургъ Америка Лініенъ“ выплывъ зъ Нью-Йорку до Гамбурга въ чет-веръ дня 20 м.м. Корабель и подорожні безпечны.

— Въ Olyphant, Pa. вод-бувъ ся въ недѣлю, дня 31. серпня величавый рускій митингъ. Людей зойшло ся около 400, такъ зъ Олифан-ту, якъ и зъ сусѣднихъ плейзѣвъ. До вѣчеревого ко-митету належали: Ив. Ве-кель, Гнатъ Лигусъ, Иванъ Смакула, Иванъ Капа и А. Гаврилякъ. Зборы отворивъ Ю. Хлякъ водповідною промовою, и на его предло-жене выбрано председа-лемъ митингу однодушно Костя Кобана. Бесѣдниківъ было 12, а именно: 1. Ю. Хлякъ, 2. Я. Гамбалъ, 3. Гнатъ Лигусъ, 4. Д. Парчъ, 5. Мгс. Емилия Струтиньска, 6. Иванъ Комара, 7. Мих. Паздрѣй, 8. Ю. Прокоповичъ, 9. Мгс. Мачуга, 10. о. Н. Ар-данъ, 11. о. Н. Струтин-скій, 12. А. Глинскій. Го-ворило ся про страйкову еднѣсть, про христіанску еднѣсть противъ жидѣвъ и про конечность тѣснои злу-ки усѣхъ Русинѣвъ. Зборы однодушно поднесли окляки въ честь русскихъ страйке-рѣвъ у старѣмъ краю, въ честь Юни и председателя Мичела. Ухвалено, щобъ у-суджы, де е Русины, уря-дужувати такъ митингъ, что-бы народъ увесъ зьоргани-зовавъ ся до купы. Въ Оли-фантѣ митинги мають ся водбувати кождо 10и недѣ-лѣ въ мѣсци, а теперъ под-часъ страйку що 2 тыжнѣ. Митингъ тривавъ майже 4 го-дины, а помямо того усѣ терпеливо дожидали конця. Але щобъ не навкуцало ся, спѣвавъ водъ часу до часу славный Олифантскій хоръ подѣ управою Мих. Паздрѣ-я. Притѣмъ добрый гуморъ бесѣдниківъ и сѣйшій ихъ приповѣдки побуждали зъ-часта народъ до веселости. Требаы усуды Русинамъ такъ митинги уряджувати якъ найскорше. А еслибы на котрыхъ плейзахъ потре-бовали спикерѣвъ, нехай воднесуть ся до Олифант-ского комитета, а той поро-зумѣвши ся зъ ними, по-требныхъ бесѣдниковъ въ кождѣй хвилѣ имъ надѣшле.

— Небувала спека па-нуе водъ кѣлькохъ днѣвъ въ Португаліи. Термоме-теръ показувавъ дня 1го с.м. въ Лѣзбонѣ III степе-нѣвъ Фаренгайта въ тѣни. Люде и звѣрята падають по-улицяхъ мѣста, неначе мухи.

Грошѣ, признаніи для сирѣтъ по умершихъ членахъ Р. Н. С., що находять ся въ кастъ Р. Н. С. або

фондъ сирѣтскій.

Записано въ книгахъ Союза.

Дата	Дѣла	Сумма
Въ юлію 1897.	Для сирѣтъ по бл. п. Семанѣ Климковскѣмъ, Pittsburg, Pa.	204.05
" " "	Для сирѣтъ по бл. п. Андрею Евусякѣ, Olyphant, Pa.	81.70
" дец. "	Для сирѣтъ по бл. п. Андрею Евусякѣ, Olyphant, Pa.	15.30
" апр. 1899.	Для сирѣтъ по бл. п. Теодозію Головякѣ, Mt. Carmel, Pa.	300.00
" " "	Для сирѣтъ по бл. п. Андрею Барва, Buffalo, N. Y.	570.00
" маю "	Для сирѣтъ по бл. п. Теодозію Лборчакѣ, Lansford, Pa.	275.00
" юнію 1900.	Для сирѣтъ по бл. п. Василию Команичкѣмъ, Olyphant, Pa.	300.00
" тов. "	Для сирѣтъ по бл. п. Алексѣю Кашаку, Shamokin, Pa.	300.00
" январ. 1901	Для сирѣтъ по бл. п. Павлѣ Прибулѣ, Shamokin, Pa.	300.00
" " "	Для сирѣтъ по бл. п. Йосифѣ Пейко, Shamokin, Pa.	300.00
" фебр. 1901.	Для сирѣтъ по бл. п. Олексѣ Киллярѣ, Pittsburg, Pa.	300.00
" " "	Для сирѣтъ по бл. п. Стефанѣ Боренкѣмъ, Pittsburg, Pa.	300.00
" " "	Для сирѣтъ по бл. п. Андрею Врѣбелѣ, Pittsburg, Pa.	300.00
" Маю "	Для сирѣтъ по бл. п. Іоанѣ Янчикѣ, Westmoreland City, P.	253.50
" дец. 1901.	Для сирѣтъ по бл. п. Михаѣлѣ Газингерѣ, Yonkers, N. Y.	300.00
" " "	Для сирѣтъ по бл. п. Михаѣлѣ Юцаку, Jersey City, N. J.	300.00
" апр. 1902.	Для сирѣтъ по бл. п. С. Паду-ховичѣ, Shamokin, Pa.	300.00
" " "	Для сирѣтъ по бл. п. Юркови Грибусѣ, St. Louis, Mo.	600.00
" яну. 1900.	Вписана процентъ	14.99
Сума		\$5317.04

Зъ того выплачено:

Въ юнію 1900.	Сирѣтамъ по В. Команецкѣмъ, Olyphant, Pa.	300.00
" юнію 1901.	Сирѣтамъ по Павлѣ Прибулѣ, Shamokin, Pa.	300.00
" маю 1902.	Сирѣтамъ по Мих. Газингерѣ, Yonkers, N. Y.	300.00

Сума \$ 900

Всего депозиту - - - - - \$5317.04

Выдано - - - - - 900.00

Депозитъ по Іоаннѣ Янчикѣ

затримано до выплаты. 253.50

Остает деп. \$4163.54

Котру то суму зложили урядники на процентъ въ Laskawanna Trust and Safe Deposit Co. въ Скрентонѣ, Па.

Питтсбургъ, Па., 25. августа 1902.

М. Стефановичъ,

председатель Р. Н. С.

За рѣдныи край.

I.

Будь холма, минуло си
Тай же не перестъ си.

За степами степъ; на томъ степу ярочокъ, у ярку садокъ, ставокъ, млынокъ, а надъ тихимъ ручаємъ про-сторый двѣръ. Якъ у пѣснѣ. По усюму мо-жъ було видѣти, що жие тутъ чоловікъ зажиточный, що не жидный у другого хлѣба, а ще й потребуемого пора-тувати годенъ. И хату и господарскій буданки, ибу дованъ зъ грубо отесаныхъ трамѣвъ, окружавъ довка-ла зъ землѣ усыпаний, въ хлопа высокій окѣпъ, на котрому жинивъ ся подвійный рядъ дубового часто-колу,¹⁾ зъ тутъ и тамъ повырѣзованными стрѣльницами. По чотырохъ бокахъ частоколу стояло чотыри ворѣтъ, на туго запертыхъ, поподпираныхъ рядомъ крѣпкихъ дылѣвъ. Водъ верху до споду укрывала ворота сѣтка здоровыхъ желѣзныхъ штабѣ. Передъ кождою брамою, на лаявѣтъ, спочивала канона-гармата, грозно подѣй-маючи свое гирло протавъ степу, немѣвъ бы остерѣ-гала, що не впустить до хутору²⁾ нѣякого непрошеного гостя. На самой серединѣ усюго хутору побудовано вышечезну вежу, а на нѣй день и нѣчь стояла карта. Въ усѣмъ мѣжъ було бачити войсковый порядокъ. Та бо й бувъ вѣтъ конечный. Дикъ, несупокійный то були часы. Не одну тяжку хвилю запам'ятало отто двориче. Кѣлька разъ прѣйшло ся водбивати водъ поменьчикъ купъ татарскыи черви, неразъ и лаякыи бандиты³⁾ розбивались о тѣ частоколы, водпертыи мужествомъ ху-торяны.

Та не диво, что уся челядъ на хуторѣ була от-така справна и до плуга и до шаблюки; и до госпо-дарского и до военного ремесла. Господаремъ тутъ славный козацкій сотникъ, Иванъ Пушкаръ. Наживъ вѣтъ славы и добра у нападахъ на турецкій землѣ, по-кинувъ козацку службу, оженивъ ся тай осѣвъ на-середъ степу у томъ затишномъ ярку. А якъ за по-лово-маткою падуъ пчоло-робѣтницѣ, оттакъ богато козаковъ изъ Пушкареваго сотнѣ потягло за своимъ ватажкою та осѣло разомъ зъ нимъ. И такъ зладилось отте гнѣздо на повѣ господарске, на повѣ военне; въ-такій спосѣбъ засноувались тогды усѣ оселѣ на „ди-кихъ поляхъ“ Украины.

II.

Онъ не ходи Гитко на вечеряль,
Бо на вечеряльцѣхъ самъ чарѣвничъ.

На хуторѣ пынѣ заметушилось усѣо. Намѣстѣ звычайного спокѣю-тишины, громѣтъ грають гарматы, ревлятъ сурмы и трубы, чуты веселы спѣвы и окляки. На розломѣхъ майданѣ, на обѣстои, горять смоляныи бочки. Народъ побравнився подѣ боки, завзято гуляе тропака. Мовъ вихоръ несуть ся козаки, то присѣда-ють, то дробочуть, то выхились выше головы вы-кидують ногами. Дзвенять золотыми подѣвками, сѣрѣ-бными острогами. Зелены, жовты, кармазиновы та бла-кѣтныи, шовковыи та оксамитныи контушѣ такъ и мають яркими красками середъ червоного свѣтла смоляныхъ скипокъ. Богато народу зѣхалось у гостину до Пуш-кара. Нынѣ его именины, св. Ивана. Позѣздилися старй друзѣ, что болѣе злетѣло ся молодыхъ орлѣвъ. Та не задля старого лѣгнѣвъ прибула; притягла ихъ туды чарѣвна сила — чорныи очи, чорныи бровы, гнуч-кѣиыи станъ дѣвочѣй. Далеко й широко славилась своею красѣо Пушкарева одначка, Марійка. И хотъ ледви-ѣи на сѣмнадцатый пошло, вже богато сваталось до неѣ, щобъ и жѣнку мати красуню и богате взити вѣ-но у заможного сотника. Та дѣвча усе водказувало, старй не напиралъ, не насилували волѣ дѣвчины. Мо-лода ще була тай любилъ еи. Одну одною мали ю.

Отожъ то бачимо еи середъ свѣтлицѣ, коло мате-ри пышныи та висока. Зарумянене личко ще збѣлыпше еи красу. Коло неѣ роємъ ходять хлопцѣ; ажъ завид-но стае другимъ красавицямъ, что зъ далекихъ хуто-рѣвъ оттутъ позѣздили ся на гостину. — Помѣжъ усѣ-ми молодыми козаками двоухъ вызначають ся найбіль-ше. Одѣны чорнявыи, зъ чорнымъ вусомъ и чубомъ, веселыи та говоркѣи. Се славныи красунѣ та ще слав-нѣишій рубака, завалидорога Василь Ничай. Другій, широкий та плечистый, хмурыи навидѣ, се славный силачъ Никола Палѣенко. Хотъ молодой, а сила въ него така, что подкову мѣжъ пальцами зогне. Ще й завзята була итука — одѣнъ на сотню готовъ бувъ ити. Отъ тыхъ двоухъ парнѣвъ наибѣльшій доступъ мали до дѣвчины. Палѣенко славного роду, ще й самъ добрый козакъ, батько богачемъ славъ, — а Ничай усе-ливъ своимъ подвигами та безпачатною водвагою, что всѣ бандуристы на Украинѣ про него пѣсни скла-дали. Весела Ничаева вдача припала дѣвчати болѣе до вподобы, чимъ сувра стать кремезного Никола. Бачивъ то не водъ нынѣ Палѣенко, але что бувъ гор-дый та завзятый, та что дѣвча упало у око, ставъ до суперництва зъ щасливымъ своимъ противникомъ.

III

Чи то раду радить,
Якъ на Турѣ стати.

Кромѣ звычайныхъ гостей прѣѣхало днесъ ще й скѣлька изъ сѣчово⁴⁾и стирпшины та правезли изъ собою якоесъ чоловіка, котрого вперве побачили на хуторѣ. Усе се товариство разомъ изъ господаремъ та старши-ми изъ хуторяны, забрались сейчасъ по вечерѣ до аль-кира на якусь потайну нараду. Порозѣдали ся кру-гомъ на лавахъ по подѣ стѣны, а на самой серединѣ помѣжъ ними оттой незнакомый. Та скоро лаше пер-ше слово вымовивъ, усѣмъ отворили ся очи, бо вѣтъ найперше признавъ, что зве ся Богданъ Хмельницкій. Вже тогды широко ходила по Украинѣ чутка за его кравды та за то, что мае якийсь корѣльскій паперѣ на козацку свободу та что збираеъ народъ вызволяти зъ подѣ лаяконъ, паньскои коряги. Отожъ вѣтъ уставъ середъ алькира, статный, плечистый, поклонивъ ся на обѣдѣ стороны тай кнже:

„Панове громада! Запевне й до васъ дѣйшло, яку кривду потерпѣвъ я водѣ паньского поспѣпаки, Чап-ляньского.“

„Зъ братьями козаками пошѣвъ я Польщѣ на под-могу та попавъ въ бисурмьскыи⁵⁾ неволю. Оттогды то оттой паньскій лызень напавъ мое двориче въ Субо-товѣ, спаливъ его, зрѣвнавъ изъ землею. Законну же-ну мою забравъ собѣ на наложницю, а сына, невняну дитину жити позбавивъ, осиротивъ мою старѣсть.“

Подчасъ оттыхъ слѣвъ Хмельницкого, тихо було въ алькири — усѣ головы унизъ попускали у тяжкой задумѣ. Самъ Хмельницкій, важно водѣтхнувши, го-воривъ дальше:

„Та зъ своею бѣдою не лѣзѣи я гей той жебракъ помѣжъ громаду, кобы тога бѣда лашень менѣ була. А то давѣтъ, что дѣтеъ ся въ народѣ. Церкви нашй орендуютъ жидамъ, паны та подпанки безчестять нашй жѣнки, сестры та дѣчки. Задля паньскои забавки мордують, стрѣляютъ народъ; скаже, обѣзвесъ словомъ бѣдныи хлѣборѣбъ, на остроумъ палеви жите закончѣте. Голодныи и боей подѣ обѣдраными стрѣхами, жиемо въ безпостанномъ страху водѣ паньскои самоволѣ.“

И зновъ зупинивъ ся Хмельницкій, кругомъ по-вѣвъ окомъ та зъ силою говоривъ дальше:

„Чи вже погасъ до тла у насъ духъ Наливайка, Острѣйницѣ та Павлюка⁶⁾? Чи народъ мы, чия смѣте, на котре кождоу плювати можна? Батьки, дѣды сѣчо-выи, не свою а народну предкладаю кривду. Доки намъ судити зъ заложеными руками — жидамъ, ляхамъ ро-бучимъ скотомъ бути, цѣлому свѣтову у смѣхъ. Жме-ня заволоковъ нищитъ святу Украину, а мы по запѣ-чкахъ ховатись будемъ. Вставаймо до бою! За вѣру святу, за сплюгавленй нашй церкви, за мѣлѣныи пому-чѣного люду, за волю давнюю! Положѣмъ чесно нашй головы за святе дѣло!“

Замовкъ; на усѣхъ очехъ видно слѣзы, але не жѣ-ночѣи, не слезы жалю, а козацкѣи слезы, котры высохнутъ ажъ при пожарѣ, ажъ у бою, водѣ вражѣи крови. Мов-чати они, але молодецкѣи жаръ простѣе старй кости, по давному грозно ценѣнкають шаблѣ.

(Дальше буде).

Н. Струтинскій.

1) частоколъ — рядъ въ остро затесаныхъ колозѣвъ, 2) хуторъ — ферма, 3) польскій розбійщикъ, 4) козацкая 5) турецкѣи, 6) всѣ три славныи ватажки по-лякѣи, котры бороли ся зъ Поляками за волю руского народа.

Духовной Рады на адресу:
Rev. St. Makar.

